Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

LA ZI

Codul de procedură civilă

actualizat mai 2017

Editura C.H. Beck
București 2017

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Codul de procedură civilă – Legea nr. 134/2010 1

Index 327

Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (*extras*) 338

Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanţelor judecătoreşti, precum şi pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă 341

Tabel de corespondenţe NCPC republicat – NCPC anterior – CPC din 1865 şi alte acte normative 343

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Codul de procedură civilă
Legea nr. 134/2010, *republicată*[1)]

(M.Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015)

rectificată în M.Of. nr. 234 din 30 martie 2016

cu modificările și completările aduse prin: **D.C.C. nr. 485/2015** (M.Of. nr. 539 din 20 iulie 2015); **D.C.C. nr. 839/2015** (M.Of. nr. 69 din 1 februarie 2016); **D.C.C. nr. 866/2015** (M.Of. nr. 69 din 1 februarie 2016); **D.C.C. nr. 895/2015** (M.Of. nr. 84 din 4 februarie 2016); **O.U.G. nr. 1/2016** pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi a unor acte normative conexe (M.Of. nr. 85 din 4 februarie 2016), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 17/2017** (M.Of. nr. 196 din 21 martie 2017); **D.C.C. nr. 169/2016** (M.Of. nr. 353 din 9 mai 2016)

---

1) Republicată în temeiul art. XIV din Legea nr. 138/2014 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe, publicată în M.Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014, dându-se textelor o nouă numerotare. Legea nr. 134/2010 a fost republicată anterior în M.Of. nr. 545 din 3 august 2012 şi a fost ulterior modificată prin: **Legea nr. 206/2012** pentru aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 44/2012 privind modificarea art. 81 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 762 din 13 noiembrie 2012); **O.U.G. nr. 4/2013** privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 68 din 31 ianuarie 2013), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 214/2013** pentru aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 388 din 28 iunie 2013); **Legea nr. 72/2013** privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligaţiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesionişti şi între aceştia şi autorităţi contractante (M.Of. nr. 182 din 2 aprilie 2013); **D.C.C. nr. 473/2013** referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 659 alin. (3) din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 30 din 15 ianuarie 2014); **D.C.C. nr. 348/2014** referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 650 alin. (1) şi art. 713 alin. (1) din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 529 din 16 iulie 2014); **Legea nr. 138/2014** pentru modificarea şi completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014); **D.C.C. nr. 558/2014** referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 142 alin. (1) teza întâi, art. 143 alin. (1) cu referire la sintagma „cu darea unei cauţiuni în cuantum de 1.000 lei" şi ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 897 din 10 decembrie 2014).

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins **Art.**

Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă şi principiile fundamentale ale procesului civil **1-28**
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă 1-4
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil 5-23
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă 24-28

Cartea I. Dispoziţii generale **29-191**
Titlul I. Acţiunea civilă **29-40**
Titlul II. Participanţii la procesul civil **41-93**
Capitolul I. Judecătorul. Incompatibilitatea 41-54
Capitolul II. Părţile 55-91
Secţiunea 1. Folosinţa şi exerciţiul drepturilor procedurale 56-58
Secţiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte 59-60
Secţiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte la judecată 61-79
§1. Intervenţia voluntară 61-67
§2. Intervenţia forţată 68-79
I. Chemarea în judecată a altei persoane 68-71
II. Chemarea în garanţie 72-74
III. Arătarea titularului dreptului 75-77
IV. Introducerea forţată în cauză, din oficiu, a altor persoane ... 78-79
Secţiunea a 4-a. Reprezentarea părţilor în judecată 80-89
§1. Dispoziţii generale 80-82
§2. Dispoziţii speciale privind reprezentarea convenţională 83-89
Secţiunea a 5-a. Asistenţa judiciară 90-91
Capitolul III. Participarea Ministerului Public în procesul civil 92-93
Titlul III. Competenţa instanţelor judecătoreşti **94-147**
Capitolul I. Competenţa materială 94-106
Secţiunea 1. Competenţa după materie şi valoare 94-97
Secţiunea a 2-a. Determinarea competenţei după valoarea obiectului cererii introductive de instanţă 98-106
Capitolul II. Competenţa teritorială 107-121
Capitolul III. Dispoziţii speciale 122-128
Capitolul IV. Incidente procedurale privitoare la competenţa instanţei ... 129-147
Secţiunea 1. Necompetenţa şi conflictele de competenţă 129-137
Secţiunea a 2-a. Litispendenţa şi conexitatea 138-139

Secţiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanţei 140-147

Titlul IV. Actele de procedură 148-179

Capitolul I. Forma cererilor 148-152

Capitolul II. Citarea şi comunicarea actelor de procedură 153-173

Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură 174-179

Titlul V. Termenele procedurale 180-186

Titlul VI. Amenzi judiciare şi despăgubiri 187-191

Cartea a II-a. Procedura contencioasă 192-526

Titlul I. Procedura în faţa primei instanţe 192-455

Capitolul I. Sesizarea instanţei de judecată 192-210

Secţiunea 1. Dispoziţii generale 192-193

Secţiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată 194-204

Secţiunea a 3-a. Întâmpinarea 205-208

Secţiunea a 4-a. Cererea reconvenţională 209-210

Capitolul II. Judecata 211-405

Secţiunea 1. Dispoziţii generale 211-236

Secţiunea a 2-a. Cercetarea procesului 237-388

Subsecţiunea 1. Dispoziţii comune 237-244

Subsecţiunea a 2-a. Excepţiile procesuale 245-248

Subsecţiunea a 3-a. Probele 249-365

§1. Dispoziţii generale 249-264

§2. Dovada cu înscrisuri 265-308

I. Dispoziţii generale 265-268

II. Înscrisul autentic 269-271

III. Înscrisul sub semnătură privată 272-281

IV. Înscrisurile pe suport informatic 282-284

V. Duplicatele şi copiile de pe înscrisurile autentice sau sub semnătură privată 285-287

VI. Înscrisurile recognitive sau reînnoitoare 288

VII. Regimul altor înscrisuri 289-291

VIII. Administrarea probei cu înscrisuri 292-300

IX. Verificarea înscrisurilor 301-308

§3. Proba cu martori 309-326

I. Admisibilitatea probei cu martori 309-310

II. Administrarea probei cu martori 311-326

§4. Prezumţiile 327-329

§5. Expertiza 330-340

§6. Mijloacele materiale de probă 341-344

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

§7. Cercetarea la faţa locului 345-347
§8. Mărturisirea 348-358
I. Admisibilitatea probei 348-350
II. Interogatoriul 351-358
§9. Asigurarea probelor 359-365
Subsecţiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocaţi sau consilieri juridici 366-388
Secţiunea a 3-a. Dezbaterea în fond a procesului 389-394
Secţiunea a 4-a. Deliberarea şi pronunţarea hotărârii 395-405
Capitolul III. Unele incidente procedurale 406-423
Secţiunea 1. Renunţarea la judecată 406-407
Secţiunea a 2-a. Renunţarea la dreptul pretins 408-410
Secţiunea a 3-a. Suspendarea procesului 411-415
Secţiunea a 4-a. Perimarea cererii 416-423
Capitolul IV. Hotărârile judecătoreşti 424-455
Secţiunea 1. Dispoziţii generale 424-435
§1. Denumirea, întocmirea şi comunicarea hotărârii 424-428
§2. Efectele hotărârii judecătoreşti 429-435
Secţiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoaşterii pretenţiilor ... 436-437
Secţiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviinţează învoiala părţilor 438-441
Secţiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea şi completarea hotărârii ... 442-447
Secţiunea a 5-a. Executarea provizorie 448-450
Secţiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată 451-455
Titlul II. Căile de atac 456-513
Capitolul I. Dispoziţii generale 456-465
Capitolul II. Apelul 466-482
Capitolul III. Căile extraordinare de atac 483-513
Secţiunea 1. Recursul 483-502
Secţiunea a 2-a. Contestaţia în anulare 503-508
Secţiunea a 3-a. Revizuirea 509-513
Titlul III. Dispoziţii privind asigurarea unei practici judiciare unitare 514-521
Capitolul I. Recursul în interesul legii 514-518
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie în vederea pronunţării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept 519-521
Titlul IV. Contestaţia privind tergiversarea procesului 522-526

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cartea a III-a. Procedura necontencioasă judiciară **527-540**

Titlul I. Dispoziţii generale **527-537**

Titlul II. Dispoziţii speciale **538-540**

Cartea a IV-a. Despre arbitraj **541-621**

Titlul I. Dispoziţii generale **541-547**

Titlul II. Convenţia arbitrală **548-554**

Titlul III. Tribunalul arbitral **555-570**

Titlul IV. Procedura arbitrală **571-607**

Capitolul I. Sesizarea tribunalului arbitral 571-574
Capitolul II. Judecata 575-594
Capitolul III. Cheltuielile arbitrale 595-600
Capitolul IV. Hotărârea arbitrală 601-607

Titlul V. Desfiinţarea hotărârii arbitrale **608-613**

Titlul VI. Executarea hotărârii arbitrale **614-615**

Titlul VII. Arbitrajul instituţionalizat **616-621**

Cartea a V-a. Despre executarea silită **622-914**

Titlul I. Dispoziţii generale **622-726**

Capitolul I. Scopul şi obiectul executării silite 622-631
Capitolul II. Titlul executoriu 632-643
Capitolul III. Participanţii la executarea silită 644-662
Capitolul IV. Efectuarea executării silite 663-705
Secţiunea 1. Sesizarea organului de executare 663-672
Secţiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită 673-686
Secţiunea a 3-a. Executarea împotriva moştenitorilor 687-689
Secţiunea a 4-a. Intervenţia altor creditori 690-696
Secţiunea a 5-a. Perimarea executării silite 697-699
Secţiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea şi restrângerea executării 700-702
Secţiunea a 7-a. Încetarea executării silite 703-705
Capitolul V. Prescripţia dreptului de a obţine executarea silită 706-711
Capitolul VI. Contestaţia la executare 712-720

Libris.RO
Respect pe

Capitolul VII. Depunerea cu afectaţiune specială 721-722
Capitolul VIII. Întoarcerea executării 723-726

Titlul II. Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului 727-887
Capitolul I. Urmărirea mobiliară 727-812
Secţiunea 1. Bunurile mobile care nu se pot urmări 727-730
Secţiunea a 2-a. Procedura urmăririi mobiliare 731-780
§1. Sechestrarea bunurilor mobile 731-752
§2. Valorificarea bunurilor sechestrate 753-757
§3. Vânzarea la licitaţie publică 758-778
§4. Dispoziţii speciale 779-780
Secţiunea a 3-a. Poprirea 781-794
Secţiunea a 4-a. Urmărirea fructelor şi a veniturilor imobilelor 795-812
§1. Urmărirea silită a fructelor neculese şi a recoltelor prinse de rădăcini 795-799
§2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor 800-812
Capitolul II. Urmărirea imobiliară 813-863
Secţiunea 1. Bunurile imobile care pot fi urmărite 813-818
Secţiunea a 2-a. Încuviinţarea urmăririi imobiliare 819-826
Secţiunea a 3-a. Efectele urmăririi 827-828
Secţiunea a 4-a. Vânzarea la licitaţie publică 829-856
§1. Formalităţile premergătoare vânzării 829-834
§2. Scoaterea în vânzare a imobilului 835-841
§3. Licitaţia şi adjudecarea imobilului 842-856
Secţiunea a 5-a. Efectele adjudecării 857-859
Secţiunea a 6-a. Dispoziţii speciale 860-863
Capitolul III. Eliberarea şi distribuirea sumelor realizate prin urmărirea silită 864-887
Secţiunea 1. Dispoziţii generale 864-868
Secţiunea a 2-a. Distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunurilor urmărite 869-878
Secţiunea a 3-a. Plata sumei rezultate din urmărirea silită 879-887

Titlul III. Executarea silită directă 888-914
Capitolul I. Dispoziţii generale 888-892
Capitolul II. Predarea silită a bunurilor mobile 893-895
Capitolul III. Predarea silită a bunurilor imobile 896-902
Capitolul IV. Executarea silită a altor obligaţii de a face sau a obligaţiilor de a nu face 903-914
Secţiunea 1. Dispoziţii comune 903-909

Secţiunea a 2-a. Executarea hotărârilor judecătoreşti referitoare la minori 910-914

Cartea a VI-a. Proceduri speciale 915-1064

Titlul I. Procedura divorţului 915-935
Capitolul I. Dispoziţii comune 915-928
Capitolul II. Divorţul remediu 929-933
Secţiunea 1. Divorţul prin acordul soţilor 929-933
Secţiunea a 2-a. Divorţul din motive de sănătate 933
Capitolul III. Divorţul din culpa soţilor 934-935

Titlul II. Procedura punerii sub interdicţie judecătorească 936-943

Titlul III. Procedura de declarare a morţii 944-951

Titlul IV. Măsuri asigurătorii şi provizorii 952-979
Capitolul I. Sechestrul asigurător 952-969
Secţiunea 1. Dispoziţii generale 952-959
Secţiunea a 2-a. Dispoziţii speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile 960-969
Capitolul II. Poprirea asigurătorie 970-971
Capitolul III. Sechestrul judiciar 972-977
Capitolul IV. Măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală 978-979

Titlul V. Procedura partajului judiciar 980-996

Titlul VI. Procedura ordonanţei preşedinţiale 997-1002

Titlul VII. Cererile posesorii 1003-1005

Titlul VIII. Procedura ofertei de plată şi consemnaţiunii 1006-1013

Titlul IX. Procedura ordonanţei de plată 1014-1025

Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă 1026-1033

Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept 1034-1049
Capitolul I. Dispoziţii generale 1034-1039
Capitolul II. Procedura de evacuare 1040-1045
Capitolul III. Dispoziţii speciale 1046-1049

Titlul XII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii 1050-1053

Titlul XIII. Procedura refacerii înscrisurilor şi hotărârilor dispărute 1054-1056

Titlul XIV. Cauţiunea judiciară 1057-1064

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Cartea a VII-a. Procesul civil internaţional 1065-1133

Titlul I. Competenţa internaţională a instanţelor române..... 1066-1082
Capitolul I. Dispoziţii generale 1066-1078
Capitolul II. Dispoziţii speciale de competenţă internaţională a instanţelor române 1079-1082

Titlul II. Legea aplicabilă în procesul civil internaţional 1083-1093
Capitolul I. Capacitatea şi drepturile părţilor în proces 1083-1087
Capitolul II. Legea aplicabilă în materie procedurală 1088-1093

Titlul III. Eficacitatea hotărârilor străine 1094-1110
Capitolul I. Recunoaşterea hotărârilor străine 1095-1102
Capitolul II. Executarea hotărârilor străine 1103-1110

Titlul IV. Arbitrajul internaţional şi efectele hotărârilor arbitrate străine 1111-1133
Capitolul I. Procesul arbitral internaţional 1111-1123
Capitolul II. Efectele hotărârilor arbitrale străine 1124-1133

Dispoziţii finale 1134

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă şi principiile fundamentale ale procesului civil

Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

Art. 1. Obiectul şi scopul Codului de procedură civilă. (1) Codul de procedură civilă, denumit în continuare *codul*, stabileşte regulile de competenţă şi de judecare a cauzelor civile, precum şi cele de executare a hotărârilor instanţelor şi a altor titluri executorii, în scopul înfăptuirii justiţiei în materie civilă.

(2) În înfăptuirea justiţiei, instanţele judecătoreşti îndeplinesc un serviciu de interes public, asigurând respectarea ordinii de drept, a libertăţilor fundamentale, a drepturilor şi intereselor legitime ale persoanelor fizice şi persoanelor juridice, aplicarea legii şi garantarea supremaţiei acesteia.

Art. 2. Aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă. (1) Dispoziţiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă.

(2) De asemenea, dispoziţiile prezentului cod se aplică şi în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziţii contrare.

Art. 3. Aplicarea prioritară a tratatelor internaţionale privitoare la drepturile omului. (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispoziţiile privind drepturile şi libertăţile persoanelor vor fi interpretate şi aplicate în concordanţă cu Constituţia, Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, şi prezentul cod, au prioritate reglementările internaţionale, cu excepţia cazului în care prezentul cod conţine dispoziţii mai favorabile.

Art. 4. Aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene. În materiile reglementate de prezentul cod, normele obligatorii ale dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau de statutul părţilor.

Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil

Art. 5. Îndatoriri privind primirea şi soluţionarea cererilor. (1) Judecătorii au îndatorirea să primească şi să soluţioneze orice cerere de competenţa instanţelor judecătoreşti, potrivit legii.

Libris.ro Respect pentru oameni și cărți

(2) Niciun judecător nu poate refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.

(3) În cazul în care o pricină nu poate fi soluţionată nici în baza legii, nici a uzanţelor, iar în lipsa acestora din urmă, nici în baza dispoziţiilor legale privitoare la situaţii asemănătoare, ea va trebui judecată în baza principiilor generale ale dreptului, având în vedere toate circumstanţele acesteia şi ţinând seama de cerinţele echităţii.

(4) Este interzis judecătorului să stabilească dispoziţii general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunţă în cauzele ce îi sunt supuse judecăţii.

Art. 6. Dreptul la un proces echitabil, în termen optim şi previzibil. (1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim şi previzibil, de către o instanţă independentă, imparţială şi stabilită de lege. În acest scop, instanţa este datoare să dispună toate măsurile permise de lege şi să asigure desfăşurarea cu celeritate a judecăţii.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi în faza executării silite.

Art. 7. Legalitatea. (1) Procesul civil se desfăşoară în conformitate cu dispoziţiile legii.

(2) Judecătorul are îndatorirea de a asigura respectarea dispoziţiilor legii privind realizarea drepturilor şi îndeplinirea obligaţiilor părţilor din proces.

Art. 8. Egalitatea. În procesul civil părţilor le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal şi fără discriminări.

Art. 9. Dreptul de dispoziţie al părţilor. (1) Procesul civil poate fi pornit la cererea celui interesat sau, în cazurile anume prevăzute de lege, la cererea altei persoane, organizaţii ori a unei autorităţi sau instituţii publice ori de interes public.

(2) Obiectul şi limitele procesului sunt stabilite prin cererile şi apărările părţilor.

(3) În condiţiile legii, partea poate, după caz, renunţa la judecarea cererii de chemare în judecată sau la însuşi dreptul pretins, poate recunoaşte pretenţiile părţii adverse, se poate învoi cu aceasta pentru a pune capăt, în tot sau în parte, procesului, poate renunţa la exercitarea căilor de atac ori la executarea unei hotărâri. De asemenea, partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege.

Art. 10. Obligaţiile părţilor în desfăşurarea procesului. (1) Părţile au obligaţia să îndeplinească actele de procedură în condiţiile, ordinea şi termenele stabilite de lege sau de judecător, să-şi probeze pretenţiile şi apărările, să contribuie la desfăşurarea fără întârziere a procesului, urmărind, tot astfel, finalizarea acestuia.

(2) Dacă o parte deţine un mijloc de probă, judecătorul poate, la cererea celeilalte părţi sau din oficiu, să dispună înfăţişarea acestuia, sub sancţiunea plăţii unei amenzi judiciare.

Libris.ro Respect pentru oameni și cărți

Art. 11. Obligaţiile terţilor în desfăşurarea procesului. Orice persoană este obligată, în condiţiile legii, să sprijine realizarea justiţiei. Cel care, fără motiv legitim, se sustrage de la îndeplinirea acestei obligaţii poate fi constrâns să o execute sub sancţiunea plăţii unei amenzi judiciare şi, dacă este cazul, a unor daune-interese.

Art. 12. Buna-credinţă. (1) Drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credinţă, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege şi fără a se încălca drepturile procesuale ale altei părţi.

(2) Partea care îşi exercită drepturile procesuale în mod abuziv răspunde pentru prejudiciile materiale şi morale cauzate. Ea va putea fi obligată, potrivit legii, şi la plata unei amenzi judiciare.

(3) De asemenea, partea care nu îşi îndeplineşte cu bună-credinţă obligaţiile procesuale răspunde potrivit alin. (2).

Art. 13. Dreptul la apărare. (1) Dreptul la apărare este garantat.

(2)[1] Părţile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condiţiile legii. În recurs, cererile şi concluziile părţilor nu pot fi formulate şi susţinute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepţia situaţiei în care partea sau mandatarul acesteia, soţ ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licenţiată în drept.

(3) Părţilor li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfăşurare a procesului. Ele pot să ia cunoştinţă de cuprinsul dosarului, să propună probe, să îşi facă apărări, să îşi prezinte susţinerile în scris şi oral şi să exercite căile legale de atac, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege.

(4) Instanţa poate dispune înfăţişarea în persoană a părţilor, chiar atunci când acestea sunt reprezentate.

Dispoziţii de punere în aplicare[2]**:** Potrivit **Legii nr. 2/2013**, astfel cum a fost modificată prin **O.U.G. nr. 62/2015**: *„**Art. XI.** În aplicarea dispoziţiilor **art. 13 alin. (2)** din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în cazul instanţelor judecătoreşti şi parchetelor, în recurs, cererile şi concluziile pot fi formulate şi susţinute de către preşedintele instanţei sau de către conducătorul parchetului, de către consilierul juridic ori de către judecătorul sau procurorul desemnat, în acest scop, de preşedintele instanţei ori de conducătorul parchetului".*

Constituţionalitate: 1. Potrivit **D.C.C. nr. 462/2014** (M.Of. nr. 775 din 24 octombrie 2014): *„dispoziţiile din Codul de procedură civilă cuprinse în **art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum şi în art. 486 alin. (3)** cu referire la menţiunile care decurg din obligativitatea formulării şi susţinerii cererii de recurs prin avocat **sunt neconstituţionale**"*; **2.** Potrivit **D.C.C. nr. 485/2015** (M.Of. nr. 539 din 20 iulie 2015): *„dispoziţiile **art. 13 alin. (2) teza a doua** (...) cu referire la menţiunile care decurg din obligativitatea formulării şi susţinerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic, **sunt neconstituţionale**".*

---

[1] A se vedea Decizia Curţii Constituţionale nr. 462/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 24 octombrie 2014.

[2] În realitate, prin acest text s-a modificat **art. 13 alin. (2)**.